

Nr 791

Av herrar Nyberg och Antonsson, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 31, angående försvarsgrensstabernas organisation m. m.

(Lika lydande med motion nr 650 i Första kammaren)

I proposition nr 31 framlägges förslag om försvarsgrensstabernas organisation m. m. I allt väsentligt överensstämmer förslaget med synpunkter och önskemål som tidigare framförts, bl. a. i den grundläggande departementspromemorian. Undantag har dock gjorts för vissa delar av marinstaben där departementschefen på två viktiga punkter avvikit från nämnda promemoria.

I samband med beslutet om försvarsstabens organisation anförde statsutskottet (SU 1960:90) att det var angeläget att tillräckliga personalresurser ställdes till förfogande för att den nya ledningsorganisationen skulle kunna fungera tillfredsställande. I fråga om försvarsgrensstaberna utgick utskottet från att samtidigt en minskning av försvarsgrensstabernas arbetsbelastning måste inträda. Ehuru denna icke lät sig kvantitativt precisera uttalade utskottet, att den borde föranleda personalminskningar.

I den nu framlagda propositionen anføres på sid. 52: »Mot bakgrund av de uttalanden som vid riksdagsbehandlingen gjordes i detta hänseende torde det i första hand gälla att minska den kvalificerade militära personalen i staberna till förmån för trupparbete.»

Med hänsyn till att friställd kvalificerad militär personal i staberna skulle avses för trupparbete, synes det inkonsekvent att beställningarna indrages och icke överföres till förbanden. Då officerskårernas storlek och sammansättning är beräknad för att tillgodose krigsorganisationens behov av aktivt befäl, innebär det framlagda förslaget en kvalitativ åderlåtning av försvarsmakten i krig.

I denna fråga må vidare framhållas att Kungl. Maj:t i brev av den 3 maj 1963 ålagt försvarsgrenscheferna att inkomma med förslag till personalbemanning för resp. försvarsgrensstab enligt två alternativ vad gäller antalet aktiva officerare. Av brevet torde kunna utläsas, att skillnaden mellan de båda alternativen avses för regional ledningsorganisation: ». . . I det senare alternativet förutsattes att den regionala ledningsnivån tillföres det antal officerare som motsvarar skillnaden mellan alternativen . . .»

I propositionen har lagts förslag om ett antal aktiva officerare i resp. försvarsgrensstab, som ligger mellan de i kungl. brevet angivna alternativen.

Mot bakgrund av vad som sagts i nämnda kungl. brev synes det icke riktigt att ifrågavarande beställningar indrages, utan dessa bör i stället komma truppförbanden eller de nuvarande regionala staberna till godo, intill dess beslut om ny regional ledning föreligger.

Vad gäller arméstabens och flygstabens organisation har departementschefen i allt väsentligt följt departementspromemorian av den 4 april 1963. Däremot har vissa väsentliga ändringar vidtagits beträffande marinstabens sektion III under huvudsaklig motivering, att en förenkling av denna del av organisationen skulle vara till fördel för stabsarbetet och nödvändig från personalbesparingssynpunkt. Antalet avdelningar i marinstaben har jämförts med antalet i övriga försvarsgrensstab, varvid det konstaterats att enligt promemorian förslag marinstaben organiseras på 20 avdelningar, medan arméstabens och flygstabens organisationer kunnat begränsas till 14 resp. 10 avdelningar.

Alla möjligheter till en förenkling av stabsorganisationerna bör givetvis tillvaratagas. Vad gäller marinstabens organisation måste dock det förhållandet uppmärksammas, att de olikheter som förefinns mellan flottan och kustartilleriets fredsorganisationer med nödvändighet medför en annan struktur av marinstabens organisation i förhållande till arméstabens och flygstabens. Av väsentlig betydelse för försvarsgrensstabernas uppbyggnad är också hur resp. försvarsgrens regionala och lokala organisationer är beskaffade. Hänsyn till dessa förhållanden har enligt vår mening icke tagits, då man frångått den i promemorian efter noggranna undersökningar föreslagna organisationen rörande marinstabens sektion III och sammanslagit såväl flottans personalavdelningar till en avdelning som de tre vapentjänst-avdelningarna till en avdelning. Såväl chefen för marinen som överbefälhavaren har förordat den organisation som framgår av promemorian.

Flottan har redan nu en starkt rationaliserad personalorganisation, helt förlagd till central instans i form av en personalavdelning (officersärenden) i marinstaben, en underofficersavdelning och en underbefälsavdelning samt truppregister i ett särskilt personalorgan benämnt »Chefen för flottans underofficerare, underbefäl och meniga» (CUM). Det synes lämpligt att — såsom föreslagits i promemorian — inplacera dessa enheter i sektion III ävensom att en biträdande sektionschef tillkommer under sektionschefen för att avlasta denne arbetsuppgifter, vad rör främst sektionens personaldel.

I denna fråga uttalas i departementspromemorian bl. a., att anledning icke finns att ändra löneställningar och ansvarsförhållanden för chefer på olika nivåer i nuvarande personalavdelning eller i den CUM-organisation som nu föreslås införd i marinstaben. Vidare sägs i promemorian, att då

något väsentligt icke är att vinna på att sammanföra de nuvarande personalavdelningarna till *en* avdelning bör detta icke ske.

Mot bakgrund av ovannämnda uttalande och med hänsyn till att den i propositionen angivna gemensamma personalavdelningen icke innebär några personalbesparingar, synes sammanslagningen av avdelningarna icke vara motiverad. Då flottan i vissa övriga försvarssystem inte har vare sig i regional eller i lokal instans stabsenheter för personalfunktioner, framstår det som än mer berättigat att personalärendena för de skilda befälskårerna i central instans handläggas på avdelningsnivå.

I nuvarande organisation är chefen för ubåtsavdelningen (inspektören för ubåtsvapnet) målsman för såväl ubåtstjänsten, ubåtsjakttjänsten som dykeritjänsten. Därtill kommer att inom hans ansvarsområde ligger även marinens helikoptertjänst. Ett alldeles särskilt ansvar åligger nämnde chef beträffande *säkerhetsfrågor* rörande ubåts- och helikoptertjänsten.

Det torde icke kunna bestridas att flottans vapentjänstavdelningar (arbetsfältet för resp. vapenslag omfattar såväl materiel, utbildning som personalfrågor) i hög grad bidragit till de olika vapenslagens internationellt erkänt höga nivå. Flottan är en starkt materielbetonad försvarsgren. För att hantera materielen erfordras högt kvalificerad personal. Sammanhanget mellan å ena sidan materiel och å andra sidan personal och utbildning kräver allt större uppmärksamhet. Tillgången på kvalificerade målsmän för olika vapensystem, som studerar och följer upp övningar samt bearbetar gjorda erfarenheter inom och utom landet, har sedan länge visat sig vara utomordentligt värdefull. Ifrågavarande chefers på mångårig erfarenhet grundade kunskaper från resp. verksamhetsområde har kommit långsiktplaneringen till godo såväl vad gäller materiel som personal.

Sammanslagningen av flottans tre vapentjänstavdelningar till *en* avdelning medför att nuvarande avdelningsfunktioner blir inordnade i detaljer. Mot bakgrund av vad som ovan framhållits framstår detta som en felaktig väg och undanrycker grunden för ifrågavarande stabsenheters karaktär och tillkomst. I detta sammanhang må anföras följande uttalande i promemorian (sid. 62):

Cheferna för vapentjänstavdelningarna bör, såsom också understrukits av överbefälhavaren, med hänsyn till sina uppgifter kunna väljas bland de mest kvalificerade företrädarna för resp. fackområde. De bör ha varit förbandschefer.

Det bör också påpekas, att i försvarsgrensstabsberedningen ägnades frågan om vapentjänstavdelningarnas ställning m. m. betydande uppmärksamhet, vilket bl. a. framgår av uttalandet på sid. 61 i departementspromemorian: »... Fortsatta överväganden har lett till en närmare precisering av förslaget, varvid bland annat marinchefens av överbefälhavaren underställda krav på att vapentjänstavdelningarna skall förestås av höga befattningshavare tillgodosetts...»

Vid ställningstagande till denna fråga måste även uppmärksammas, att promemorians förslag om tre vapentjänstavdelningar (liksom i nuvarande organisation) icke är mer personalkrävande än den organisation som föreslagits av departementschefen.

En förenkling av marinstabens sektion III får i här berört avseende icke drivas så långt som till en sammanslagning av samtliga tre vapentjänstavdelningar utan bör stanna vid en uppdelning i två avdelningar, benämnda »undervattensavdelning» och »överbattensavdelning».

Med hänvisning till det ovan anförda får vi hemställa,

att riksdagen vid behandling av Kungl. Maj:ts proposition nr 31 måtte besluta,

att de beställningar som inbesparas genom ny organisation av försvarsgrensstaberna (arméstaben fyra, marinstabens nio och flygstaben sex) uppföres enligt Kungl. Maj:ts närmare bestämmande på vederbörliga personalförteckningar,

att marinstabens sektion III får den organisation som anges i departementspromemorian av den 4 april 1963 bilaga 2, tablå 4 utom vad beträffar vapenavdelningarna, samt

att i marinstabens sektion III skall ingå två vapentjänstavdelningar, benämnda »undervattensavdelning» och »överbattensavdelning».

Stockholm den 4 februari 1964

Olaus Nyberg

Johannes Antonsson